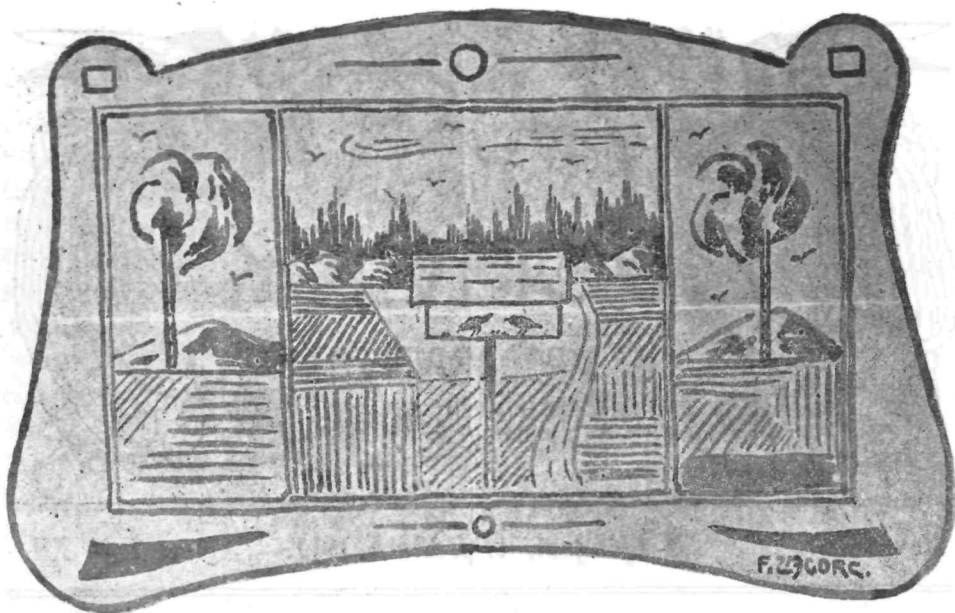
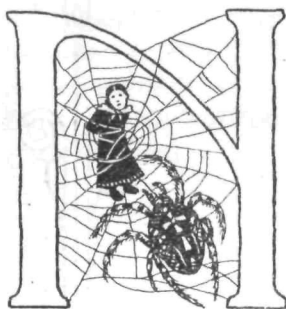

Usmilite se ubogih ptičic!

IVO. TROŠT:

Učitelj Breznik.

a Poljane so dobili novega učitelja. Po vasi je bila o njem sploh neugodna sodba.

„Ta-le ne kaže, da bo tako mehak, kakor je bil rajnik.“

„S tem ne bo dobro zobati črešenj.“

„In ne peči hrušk.“

„Osorni obraz svedoči ostro besedo.“

„Otroci se veliko nauče pri njem; takšen glas prihaja do nas.“

„Ni mogoče; preveč se ga bodo bali. Strah je pa slab učitelj.“ Tako so ugibali vaščani o prihodu novega šolnika. Otroci so se ga izogibali. Matere so že uganile, da se bodo morali njih malčki privaditi osornemu licu in tudi slušati ostro besedo gospoda učitelja. Njegova kazen bo gotovo stroga. Marsikateri mamici se je že naprej smilil njen ljubljenc, in neka-tera solza se je utrnila v očesu ter neopažena zdrknila po licu na predpasnik.

Približal se je usodni dan — začetek šole. Le prehitro so ga oznanjali v nedeljo z lece v cerkvi. Začeti je bilo treba mnogim mladim Poljančkom in Poljankam trnjevo pot, a mnogi so jo že nadaljevali; bali so se pa vsi.

Med šolsko mašo so mogočno pele orgle, a orglal je novi učitelj. To so v strahu vedeli vsi in si v boječih pogledih priznavali že povsod do- gnano resnico: Ta-le bo hud. Že glas ima ostrejši kot njegov prednik, in orgle mu pojo kakor bi govoril! Zato se je danes dvignila marsikatera

želja v višave, z željo pa tudi prošnja, da bi jaz ne bil preveč deležen učiteljeve strogosti.

Po maši se je vrstila dolga procesija v šolo. Spotoma ni bilo treba otrok nič opominjati, nič miriti, zakaj prav nič niso ščebljali in se smehljali, kakor je bila doslej razvada ob enakih priložnostih. Vrabci po bližnjih drevsiah so jih časih zaman posnemali, a danes so bili ti rokovnjaški predrzneži glasnejši od same zbrane poljanske mladine. Nekaj težkega se je nevidno premikalo z njimi v učilnico, namreč nevesela zavest, da bo novi učitelj jako natančen, pri njem bo vse težje in strožje, nego je bilo še pri rajniku. Le redki glasovi izmed mnogoglave vrste, sami resni obrazki, a prvenci so celo jokali ter skrivali oči in solze za klobuk, ki so ga tiščali na oči in usta. Mnogi so se vlekli celo za materino krilo, češ, pojdemo domov s tega strašnega kraja.

Res se jim je kmalu izpolnila želja: učitelj jih je zapisal, vprašal kaj malega in izpustil do popoldne. Drugače je bilo v razredu, kjer so čakali starejši učenci. Vse tiho kakor v grobu. Vstopi novi učitelj. Učenci vstanejo in pozdravijo. Učiteljeva visoka postava so malce nakloni, veli sesti in še vedno pazno motri nove goste, potem šele odzdravi in odloži črni klobuk na določeno mesto. Vse kretnje so bile strogo umerjene, odločne. Zopet se ozre po šoli. Vse mirno. Nihče se ni upal niti zahrkati. Potem izpregovori glasno:

„Vidim, da se me bojite. Tudi jaz se bojim. Vi se bojite ostrih kazni, a jaz se bojim, da bodo mnoge še tako ostre — zaman. Čul sem že, da ste posebno starejši mnogo zagrešili pri mojem pokojnem predniku. To se mora poravnati. Še danes se moramo domeniti, da se ne bomo nič več bali drug drugega. Ločiti se hočemo še danes, če ste zadovoljni — ločiti kot pravi prijatelji. Glejte! Življenje nas je združilo. Zakaj bi si ga ne lajšali na obeh straneh, kolikor je mogoče. S tem ste zadovoljni.

Torej, poslušajte me in kmalu spoznate, kako malo upravičena je bila vaša in moja bojazen. Taka-le je pa moja ponudba: Kolikor je vas, ki ste bili lani malomarni in nagajivi, vi mi obljubite, da se letos poboljšate. Ne velja pa sama obljuba — prazna beseda, ki jo kdo izgovori danes morda celo v šali ali lahkomiselnosti, ne; v kratkem se hočem tudi prepričati, da se je njegovo poboljšanje zares tudi začelo.

Kolikor je vas, ki ste bili lani dobri in marljivi, vi mi obljubite, da boste letos boljši in marljivejši. Obljuba pa vam mora biti kakor vsakemu sveta. Tudi o vas hočem videti v kratkem, če je vaša resna volja, da ostanete mož-beseda.

Kolikor je vas, ki ste bili lani prav dobri in prav pridni, mi obljubite, da ostanete letos taki kakor lani. O tem se bom tudi v kratkem prepričal sam. Kako, kje in kdaj — boste videli in ako me boste slušali, se ne boste kesali.

Moja obljuba pa je: Vsakomur bom pravičen, kdor ostane mož — beseda. Izkušal vam bom razložiti vse na najlažji način, ako spoznam, da je vaša resna volja kdaj tudi nekaj znati in pokazati, da želite postati pošteni ljudje, dobri državljani. Kar igraje me boste umeli, in učenje vam ne bo delalo nobenih težav.

Mojo strogo pravičnost bo čutil samo oni, ki mi danes noče obljubiti, da se poboljša, ali pa oni, ki mi sicer to obljubi, pa ne ostane mož-beseda. Ta strogost bo pa v prid le njemu samemu, zakaj slehrna moja kazen je le nagib in migljaj k dobremu.

Ako jaz ne bom izpolnjeval današnje obljube, bom kaznovan jako občutno že v zavesti, da bi bil bogato poplačan ves moj trud, moja resna prizadevanja z vašo pridnostjo in vašim napredkom. Enako bom pa kaznovan navzlic vsemu trudu in resnim prizadevanjem pri vas, ki se ne poboljšate. Srce mi bo krvavelo zastran vaše škode.

Torej vidite, da je usoda bodočega šolskega leta v naših lastnih rokah. Vsakdo je sam svoje sreče kovač. Zato pa: Kogar je resna volja, da poravna stare napake in napreduje v dobrem, sezi sem-le v mojo roko, da si obljubimo podpirati drug drugega do konca leta.“

Počasi so se jele z desne in leve iztezati drobne ročice v učiteljevo dlan, vedno pogumneje, vedno zaupneje; ko je došel med zadnje klopi, se mu je obraz ubral celo v lahen nasmeh. Dejal je zato Rodinovemu Matku: „Ti si mi celo stisnil roko. Dobro! Ali veš, kaj pomeni to? — Da si še posebno zadovoljen z mojo ponudbo. Bomo videli.“

Rodinov je bil doslej najmarljivejši učenec. Njegov zgled je zdramil še ostale omahljivce, da niso učitelju le navidezno segli v roko, marveč zares sklenili tudi v svojem srcu, da hočejo ostati mož-beseda sebi v korist, staršem in učitelju v veselje.

In tista težka zavest, ki je kakor hudouren oblak spremljala poljanske učence iz cerkve v šolo, je sedaj-le izginila popolnoma. Do sto parov oči se je še tisti dan oziralo zaupno v visoko postavo novega učitelja, do sto src se ga je začelo oklepiti s toplo ljubeznijo.

Veselo ščebļaje so se vračali otroci domov tisto dopoldne. Obljubo so pa tudi držali vestno do konca leta. S tem so se pa naučili, da so izkušali povsod ostati mož-beseda. To jim je bilo vedno v korist in ponos.

Ob koncu leta se ni nihče kesal, da je časih težko držati obljubo. Zadovoljni so se ločili na velike počitnice in se spominjali svojega učitelja s spoštovanjem in hvaležnostjo.

*

To dogodnico je povedal učitelj Breznik svojim učencem ob začetku leta, vprašal je še tega in onega, če mu ugaja, dekleta celo, kaj jim najbolj ugaja v povesti. Ponovili so jo prav lahko, zakaj znali so jo vsi. Naročil jim je torej, naj jo napišejo za domačo nalogo, kakor si jo je kdo zapomnil. Prečitajo naj jo potem svojim staršem in drugim domačim. Izdelke popravi sam, ko jih pregleda in oceni. Najboljše bo pohvalil še posebe in jih pokaže celo drugim gospodom, da se osvedočijo, kako znajo biti mož-beseda takoj s prvo nalogo njegovi učenci in s tem pokažejo, da ne marajo zaostati za poljansko šolo.

Tudi Breznik je povabil potem svoje učence in učenke, da so tudi njemu segli v roko in obljubili, da se hočejo zares truditi za napredek, kar bo najboljši dokaz, do žele ostati mož-beseda.

Začelo se je v šoli in nadaljevalo doma pravo kosanje, kdo boljše in lepše napiše prvo domačo nalogo. Vaščanom je bilo to všeč. Začeli so se zanimati za šolo in zlasti za to, kaj se tam uče njih otroci. Izginil je ves strah, ki se je bil popolnoma neopravičeno ugnezdil v vas pred prihodom učitelja Breznika.

„Tako, tako bo,“ so zdaj ponavljali sosedje, „učitelj Breznik ni tako hud, ni tako osoren kakor oni, ki so se ga bali na Poljanah. Kaj pa, če je namesto Poljancev mislil nas in namesto poljanskega učitelja sebe? E, se poznamo. Ako so znali Poljančani biti mož-beseda, znamo tudi mi.“ Ženske so pa dostavljale: „Kar vidno napredujejo naši malčki.“

Veselo potovanje.

Gre po poti Milček mali,	Ko dovolj bo potovanja,
gre in se na smeh drži	v dom se vrne ves vesel —
in zavriška in zapoje —	tam najé se in naspančka,
svet je lep, nič ni skrbi.	jutri znova bo začel!

E. Gangl.

IV. A.:

Moji zajčki.

Iz prvošolčevega dnevnika.

esto se spominjam onih zlatih dni, ko sem bil še doma v rodni hiši pri svojih ljubih starših. Zlasti mi pa hodijo na misel one ure, ki sem jih presedel na vrtu pri rožah in v hlevu pri svojih ljubih zajčkih. Ej, to so bile urice, ki si o njih želim, da se povrnejo. Zlasti pa sem ljubil zajčke. Za vsakega sem vedel, kje je kupljen, kje je zagledal luč sveta, ali je krotak, da se upa celo name iti, ali pride do mene, me samo povoha, nato pa zopet odskaklja, ali pa je celo tako boječ, da se me že oddaleč boji. No, zadnje vrste dolgouhljatih junakov je po navadi le bolj malo; a na moje veselje jih je prve vrste največ.

Kadar sem le utegnil, sem smuknil v hlev, vzel stolček, ga postavil na sredo hleva in sedel nanj. Kmalu je bila vsakovrstna družba zbrana